

(EX-)PARTNERGEWELD

GEBRUIK BIJ
ELKE VORM VAN
HUISELIJK GEWELD
EN KINDER-
MISHANDELING
DE MELDCODE!

WAT IS (EX-)PARTNERGEWELD?

(Ex-)Partnergeweld is iedere vorm van geweld tussen partners of ex-partners. Ook een (constante) geweldsdreiging wordt beschouwd als (ex-)partnergeweld. Hierbij gaat het om alle vormen van geweld; fysiek, emotioneel/psychisch, seksueel, financieel of online, en om stalking.

We kunnen verschillende categorieën van partnergeweld onderscheiden, waaronder:

1. Veelvoorkomend partnergeweld ('common couple violence')

Deze vorm van geweld ontstaat vaak uit onmacht, door verlies van controle en regie. Beide partners kunnen zowel slachtoffer als pleger zijn. Er kan verschil zijn in ernst van het geweld en de consequenties hiervan verschillen per persoon. Consequenties zijn mogelijk groter voor vrouwen dan voor mannen (Daru et al., 2016).

2. Intieme terreur

Intieme terreur kenmerkt zich door een patroon van controle en dwang van een partner richting de ander. Er kan sprake zijn van het isoleren, vernederen en intimideren van de partner. Er kan ook er sprake zijn van ernstig fysiek geweld en seksueel geweld. Of om controle van de financiën. Het gaat meestal om geweld dat wordt gepleegd door mannen. (Nationaal programma 'Geweld hoort nergens thuis', 2021; Steketee et al., 2020)

SIGNALLEN

Signalen bij slachtoffers die kunnen wijzen op partnergeweld kunnen onderscheiden worden in:

• lichamelijke signalen

Herhaaldelijke verwondingen: blauwe plekken, snij-, bijt- of hoofdwonden, kneuzingen, fracturen (met name neus, pijpbeenderen, ribben), ontwrichtingen (met name kaak en schouder), brandwonden, verlies van tanden, schedelletsel en genitale beschadigingen.

• signalen op psychosomatisch vlak

Bijvoorbeeld depressiviteit, trillen, vaak hoofdpijn of maagpijn, vermoeidheid, angst, slaapproblemen, hyperventilatie, hartkloppingen.

• gedragsmatige signalen

Bijvoorbeeld moeite met oogcontact, afspraken steeds uitstellen, een onderdanige houding, onduidelijke hulpvragen, schrikachtig, vrouwen die altijd worden vergezeld door hun partner, en/of consul-ten op het laatste moment afzeggen, anderzijds meer dan gemid-deld gebruikmaken van zorgverleners (huisarts), meer gebruik van slaapmiddelen en pijnstillers, meer dan gemiddeld op zoek zijn naar een verklaring voor klachten.

Overzichten van signalen vindt u onder andere [hier](#) en [hier](#).

RISICOGROEPEN

Partnergeweld komt binnen alle lagen en groeperingen van de bevolking voor. Stressfactoren verhogen de kans op problemen en geweld in de relatie. Vaak gaat het om een complex van factoren die (ex-)partnergeweld tot gevolg hebben.

FEITEN EN CIJFERS

Uit landelijk onderzoek bleek dat in een periode van 5 jaar ongeveer 747.000 mensen van 18 jaar en ouder 1 of meerdere keren slachtoffer waren geweest van lichamelijk en/of seksueel geweld in huiselijke kring. In de meeste gevallen, 56 procent, ging het om (ex) partnergeweld. Naar schatting waren in diezelfde periode van vijf jaar circa 76.000 vrouwen en circa 13.000 mannen het slachtoffer van structureel geweld door een partner of (ex-)partner, van geweld dat maandelijks, wekelijks of dagelijks voorkwam (Eijkern et al., 2018; Ten Boom & Wittebrood, 2019). In 2020 gaf 6 procent van de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder met een ex-partner aan in de afgelopen vijf jaar door de ex-partner te zijn gestalkt (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020).

(EX-)PARTNERGEWELD

RISICOFACTOREN VOOR (EX-)PARTNERGEWELD

We kunnen de volgende (groepen van) risicofactoren onderscheiden:

- 1 Machtsverschil en afhankelijkheid. Relationele afhankelijkheid, economische afhankelijkheid, verblijfsstatus, zorgafhankelijkheid of een combinatie daarvan.
- 2 Genderongelijkheid.
- 3 Gebrek aan weerbaarheid en aan sociale vaardigheden.
- 4 Isolement.
- 5 Problematische echtscheiding.
- 6 Stress als gevolg van een veelvoud aan problemen in het gezin, zoals geldzorgen en schulden, problemen op het werk of juist problemen door gebrek aan werk, slechte huisvesting.
- 7 Drank- en drugsgebruik.
- 8 Eerdere mishandeling (in eerder relaties of in de huidige relatie).
- 9 Gedragsproblemen op jonge leeftijd.
- 10 Cultureel bepaalde tolerantie ten aanzien van geweld.
- 11 Persoonlijke problemen, waaronder psychische of psychiatrische problematiek en/of een verstandelijke beperking.
- 12 Zwangerschap (hierbij is het risico op partnergeweld hoog).
- 13 Zelf geweld meegemaakt in het verleden of getuige geweest zijn van partnergeweld bij ouders.

BELANGRIJKE AANDACHTSPUNTEN

Bij elke vorm van huiselijk geweld en kindermishandeling dien je als professional de meldcode te gebruiken. Algemene meldcode richtlijnen (zoals de 5 stappen) staan niet op deze factsheet beschreven – bezoek daarvoor de link.

Wanneer je een vermoeden hebt van partnergeweld, voer dan altijd de Kindcheck uit. Hierover is een afzonderlijk factsheet verschenen.

RELATIEWIJS

Hoe weet je als professional of gedrag in een relatie over een grens gaat? Wat te doen als er sprake lijkt te zijn van (ex-)partnergeweld? Hoe maak je het bespreekbaar? RelatieWijs is een hulpmiddel bij het doorlopen van alle stappen van de meldcode. RelatieWijs helpt bij het verzamelen van signalen en het beoordelen van relationeel (grensoverschrijdend) gedrag vanuit objectiveerbare criteria. Deze criteria ondersteunen het bespreekbaar maken van het gesignaleerde gedrag: ze maken het mogelijk gedrag concreet te benoemen en laten zien wanneer nader onderzoek nodig is. RelatieWijs hanteert zeven criteria om na te gaan of relationeel gedrag 'gezond' is of grensoverschrijdend: wederzijdse toestemming, vrijwilligheid, gelijkwaardigheid, zelfbeschikking, passend bij de context, zelfrespect en respect voor de ander.

Zie voor meer informatie: www.movisie.nl/publicatie/relatiewijs

MEER INFORMATIE

Zie deze bronnen.

ADVIES / MELDEN

Voor advies, melden en/of doorverwijzing naar opvang en/of andere hulp, bel:

- Veilig Thuis 0800 20 00. Dit is gratis en 24/7 bereikbaar. Bellen kan ook anoniem. Bellen kan ook alleen voor advies (zonder te melden).

Bij acuut gevaar bel **112**

BRONNEN (EX-)PARTNERGEWELD

Dit bestand geeft een overzicht van organisaties die betrokken zijn geweest bij de ontwikkeling van de bijbehorende factsheet en van beschikbare achtergrondinformatie (bronnen).

BETROKKEN ORGANISATIES

In het maken van deze factsheet over (ex-)partnergeweld voor professionals in alle beroepen die een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling hanteren, hebben de volgende organisaties input geleverd:

- Movisie
- Daniëlle van den Heuvel – Sterk Huis
- Suzanne Tan – Bureau Tangram
- Willemijn Krebbeckx – Atria
- Karin van Rosmalen-Nooijens – Radboud UMC
- Marga Nicolaij – Veilig Thuis
- Mireille Bartelomij – Veilig Thuis

BRONNEN

De volgende documenten en informatiebronnen geven meer informatie over de signalen van (ex-)partnergeweld, risicofactoren, en dingen om op te letten bij het doorlopen van de 5 stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling:

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020). Prevalentiemonitor huiselijk geweld en seksueel geweld 2020 (longread). Geraadpleegd januari 2020 van <https://longreads.cbs.nl/phgsg-2020/>
- Daru, S., J. Mejdoubi, K. de Vaan en A. Visser (2016), Huiselijk geweld verklaard vanuit genderperspectief: Literatuurstudie. Amsterdam/Utrecht: Atria, Movisie en Regioplan.

- Eijkern, L. van, Downes, R., en Veenstra, R. (2018). Slachtofferschap en huiselijk geweld: prevalentieonderzoek naar de aard, omvang, relaties en gevolgen van slachtoffer- en plegerschap. Den Haag: WODC
- Janssen, H., Wentzel, W., & Schakenraad, W. (2019). Basisboek huiselijk geweld: signaleren, melden en aanpakken. 4e herz. druk. Bussum: Couthinho
- Janssens, K., Visser, A., & Oosten, N. van (2017). RelatieWijs. Beoordelen en aanpakken van (ex-)partnergeweld. Utrecht: Movisie.
- Nationaal programma 'Geweld hoort nergens thuis'. (2021). Factsheet intieme terreur. Geraadpleegd januari 2023, van <https://vng.nl/publicaties/factsheet-intieme-terreur>
- Römken, R., de Jong, T., & Harthoorn, H. (2014). Geweld tegen vrouwen. Europese onderzoeksgegevens in Nederlandse context. Amsterdam: Atria.
- R. Römken, A. van den Brink en T. de Jong, (2018) Welk geweld telt? Opvattingen van Nederlanders over partnergeweld. Amsterdam: Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis en Blijf Groep 2018.
- Steketee, M., R. Römken, T. Pels, K. Lünemann, E. Smits van Waesberghe, J. Mak, J. Mejdoubi & H. Harthoorn (2016). Preventie van intergenerationeel geweld Nederland en EU. Verkenning van wat werkt. Kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis: Atria en Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Steketee, M., Tierolf, B., Lünemann, K., & Lünemann, M. (2020). Kwestie van lange adem. Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen? Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Ten Boom, A. & Wittebrood, K. (2019). De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland (Cahier 2019-01). Den Haag: WODC
- Veen, H.C.J. van der, & Bogaerts, S. (2010). Huiselijk geweld in Nederland: overkoepelend synthese-rapport van het vangst-hervangst-, slachtoffer- en daderonderzoek 2007-2010. Den Haag, WODC.
- Verwijs, R., & Lünemann, K. (2012). Partnergeweld. Achtergrond en risicofactoren. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Signalenkaarten van Kadera, zie <https://signalenkaart.nl/>, Deze bevatten signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld, zowel bij slachtoffers als plegers. De signalenkaart is ingedeeld naar leeftijd met daarinbinnen risicofactoren in acht leefgebieden. Een van de kaarten is gericht op volwassen plegers en slachtoffers.